folkehelseinstituttet

Foredragstittel: Kunnskap- og smittevernplaner/rapportering jfr. § 2-2 infeksjonskontrollprogrammet.

Frode Forland

Fagdirektør Smittevern, Folkehelseinstituttet

Hva er kunnskap?

- Evidensbasert
  - Smalt: A→ B
  - Videre: den best tilgjengelige av all kunnskap
- Kunnskapsbasert
  - Fra autoritet til evidens
  - Professionell kritikk av medisinske metoder
- Vitenskapsbasert
- Forskningsbasert
- Erfaringsbasert
- 'Beprovad erfarenhet'

Rapporter fra FHI

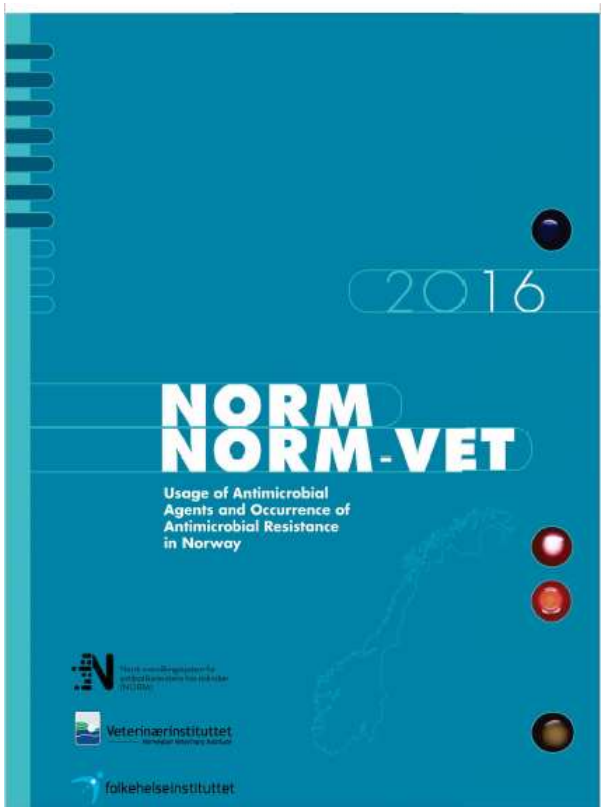

A Health threat anywhere is a Health threat everywhere

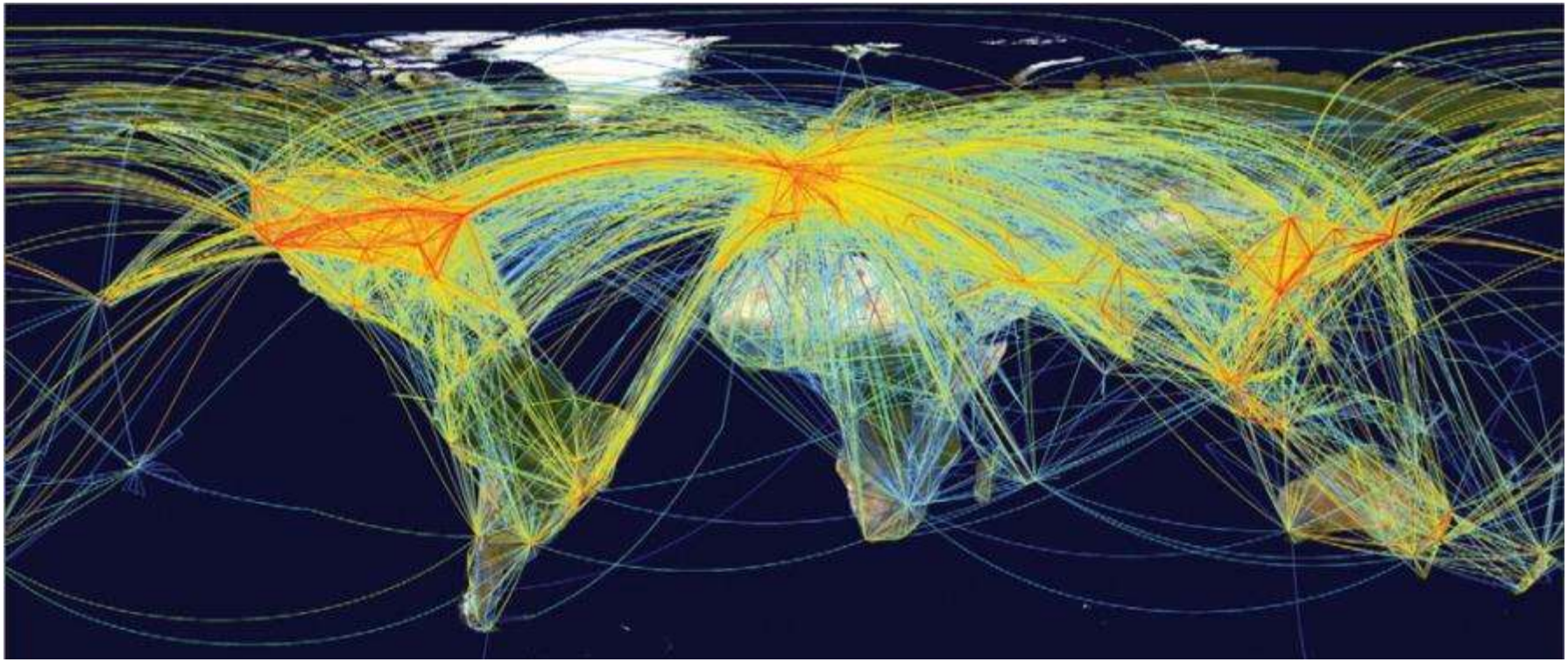

Source: The Lancet 380:9857, 1-7 Dec 2012, pp. 1946-55. www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673612611519
Note: Air traffic to most places in Africa, regions of South America, and parts of central Asia is low. If travel increases in these regions, additional introductions of vector-borne pathogens are probable

Er dette et globalt problem eller slipper noen land unna?

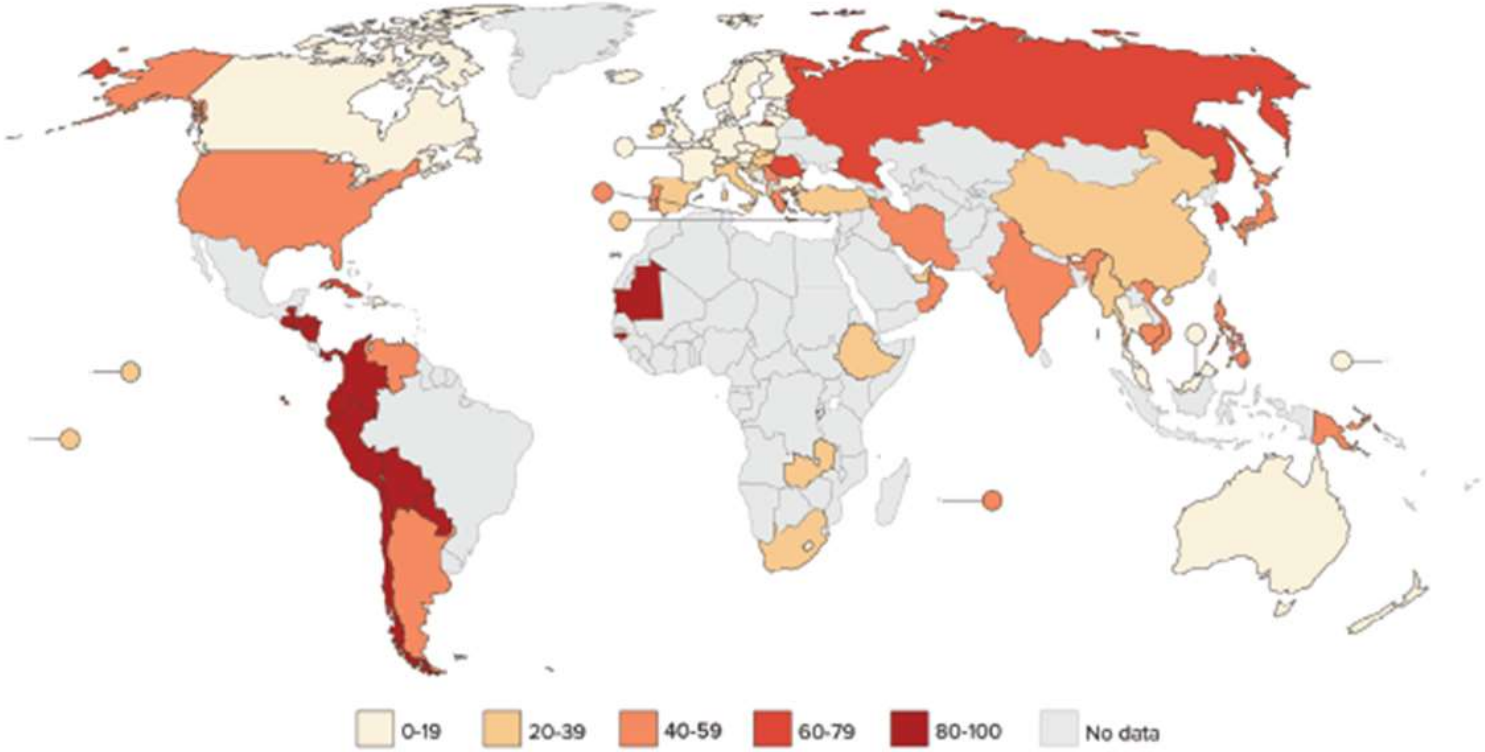

FIGURE 1-1[1]: Percentage of *Staphylococcus aureus* isolates that are methicillin resistant (MRSA), by country (most recent year, 2011–14)

Source: CDDEP 2015, WHO 2014 and PAHO, forthcoming

Hva gjøres nasjonalt for å begrense problemet?

Overordnede mål for perioden 2015-2020

1. Redusere den totale bruken av antibiotika.
2. Riktigere bruk av antibiotika.
3. Økt kunnskap om hva som driver utvikling og spredning av antibiotikaresistens.
4. Være en pådriver i internasjonalt, normativt arbeid for å styrke tilgang, ansvarlig bruk og utvikling av nye antibiotika, vaksiner og bedre diagnostiske hjelpemidler.

Sektorspesifikke mål i strategiperioden

Helse:

1. Antibiotikabruken i befolkningen er redusert med 30 prosent målt i DDD[7]/1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
2. Norge er blant de tre landene i Europa som bruker minst antibiotika til mennesker, målt i DDD/1000 innbyggere/døgn.
3. Gjennomsnittlig forskrivning av antibiotika er redusert fra dagens 450 resepter til 250 resepter per 1000 innbyggere per år.
4. Forskrivningen av antibiotika ved luftveis-infeksjoner er redusert med 20 prosent målt i DDD /1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
5. Det er gjennomført studier av sykdomsbyrde ved antibiotikaresistens, konsekvenser av eventuelt for lavt antibiotikabruk og effekt av smitteverntiltak.

Behov for en handlingsplan innen smittevern?
FHI gitt i oppdrag av HOD om å utarbeide en situasjonsbeskrivelse av smittevern i Norge –

Regjeringens mål om reduksjon av antibiotikabruk

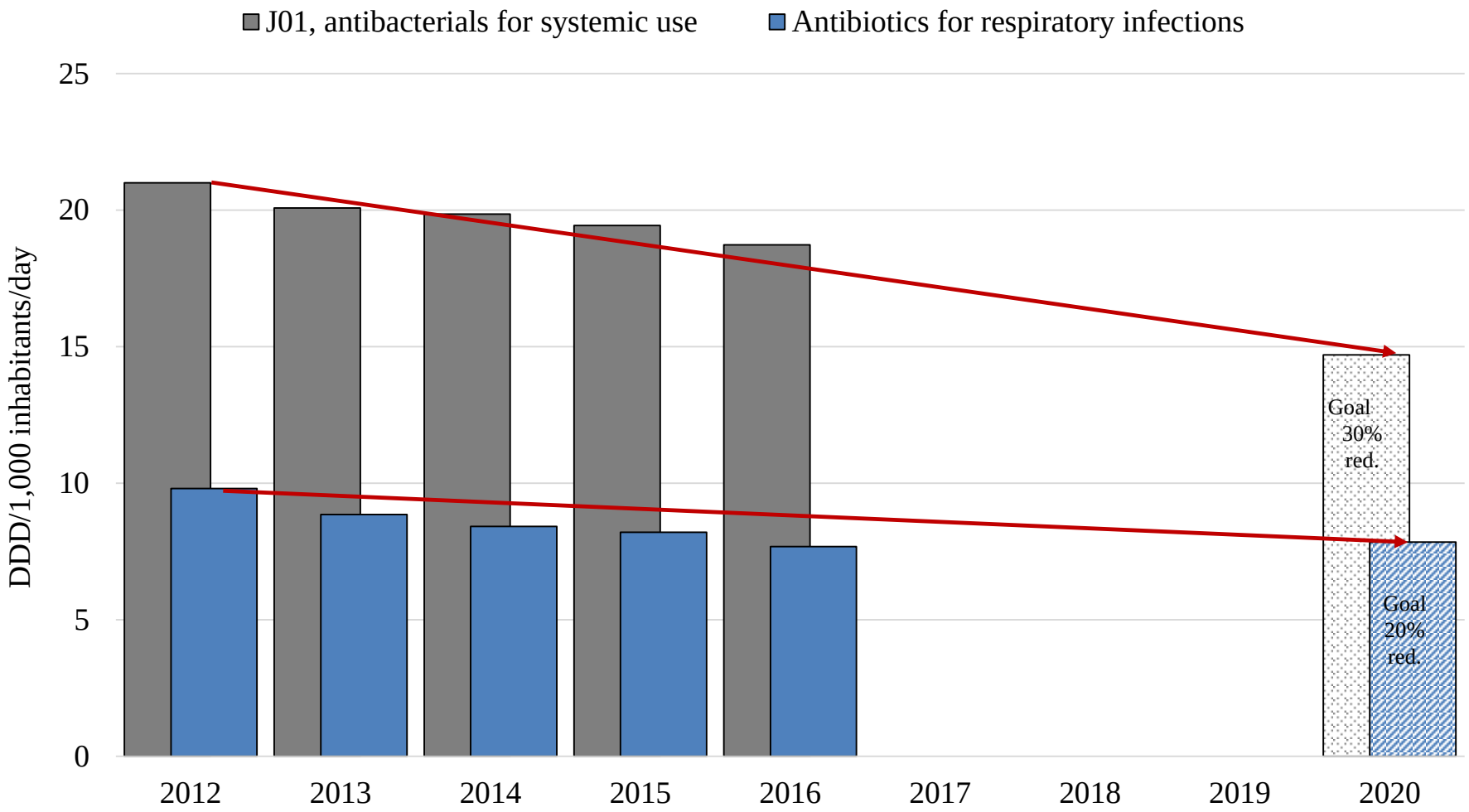

Infeksjonssykdommer /antibiotikaresistens blir en vanligere dødsårsak

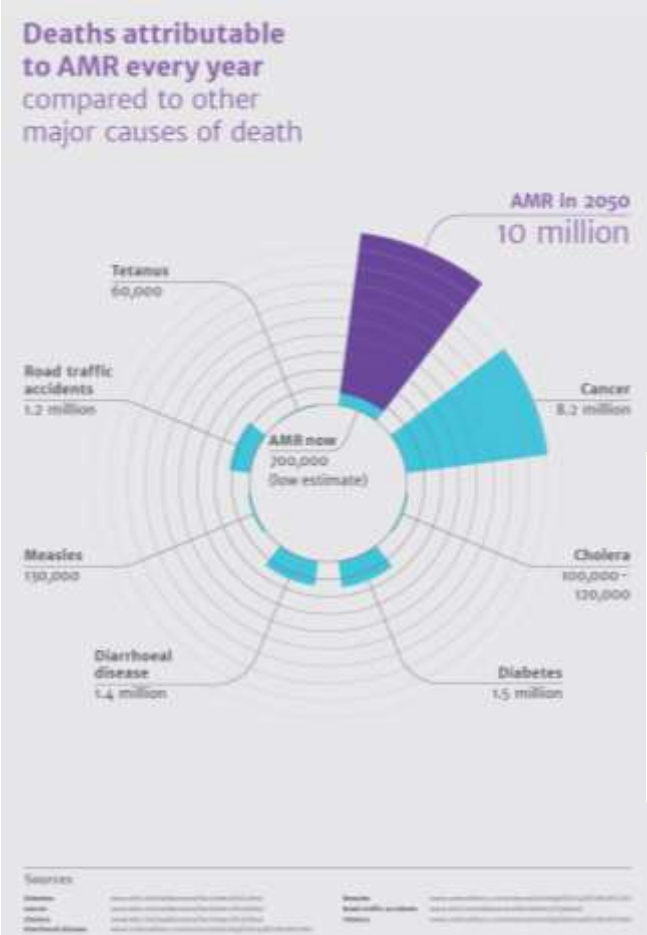

4. Antibiotikaresistens medfører store økonomiske konsekvenser

Table 3. Estimated yearly economic burden of infections (four main types[a]) due to the selected antibiotic-resistant bacteria, EU Member States, Iceland and Norway, 2007.

Antibiotic-resistant bacteria[b]	Extra in-hospital costs (EUR)	Extra outpatient costs (EUR)	Productivity losses due to absence from work (EUR)	Productivity losses due to patients who died from their infection (EUR)	Overall costs (EUR)
Antibiotic-resistant Gram-positive bacteria	*424 700 000*	*5 500 000*	*91 100 000*	*145 600 000*	*666 900 000*
Antibiotic-resistant Gram-negative bacteria	*503 100 000*	*4 500 000*	*59 300 000*	*300 300 000*	*867 200 000*
Total	927 800 000	10 000 000	150 400 000	445 900 000	1 534 100 000

EMEA doc. ref. EMEA/576176/2009,
Stockholm, September 2009, ISBN 978-92-9193-193-4, doi 10.2900/2518
© European Centre for Disease Prevention and Control, 2009.
Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged.

O'Neill-rapport 2014

Mindre resistens i Nord-Europa, men økende også i Norge; NORM-2016

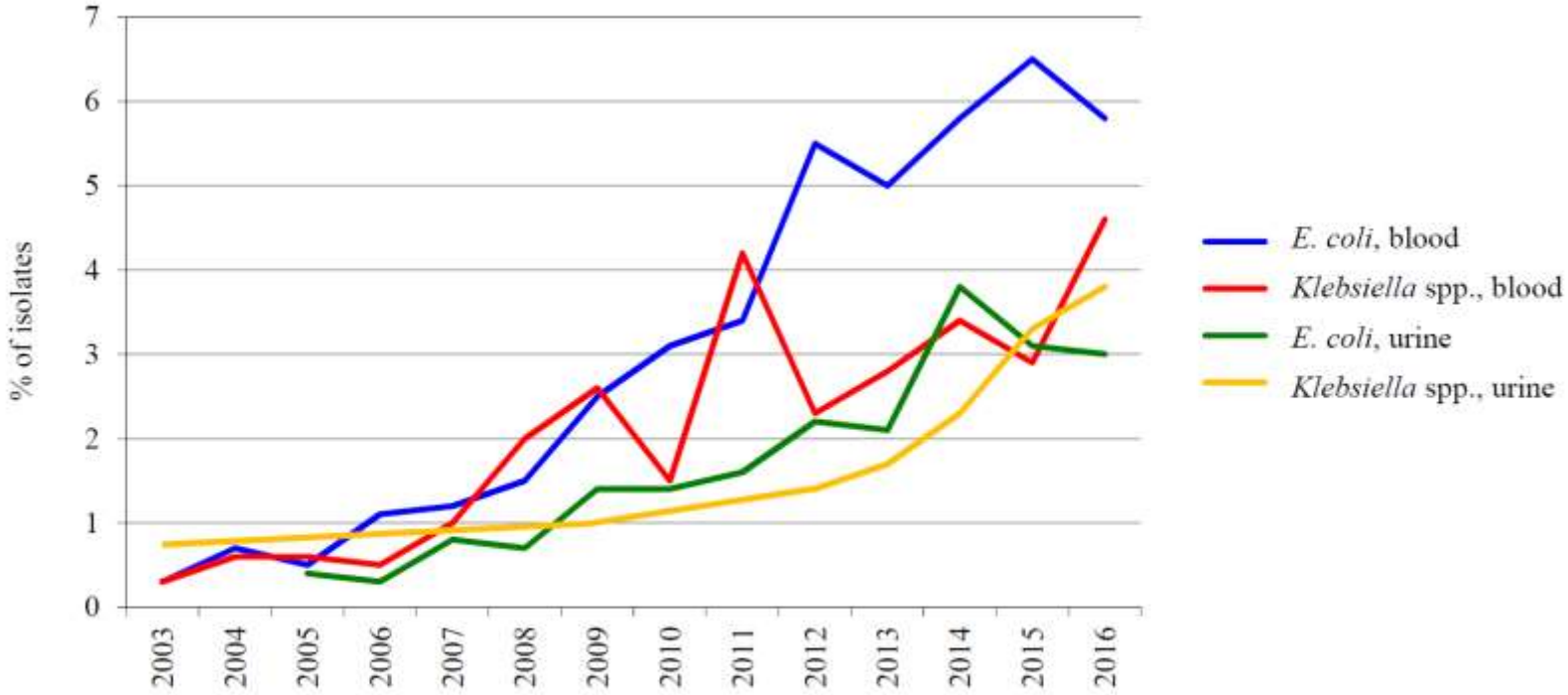

FIGURE 66. Prevalence of ESBL production among *Escherichia coli* and *Klebsiella* spp. isolates from blood and urine 2003-2016.

MRSA meldt til MSIS; flere smittet i utlandet

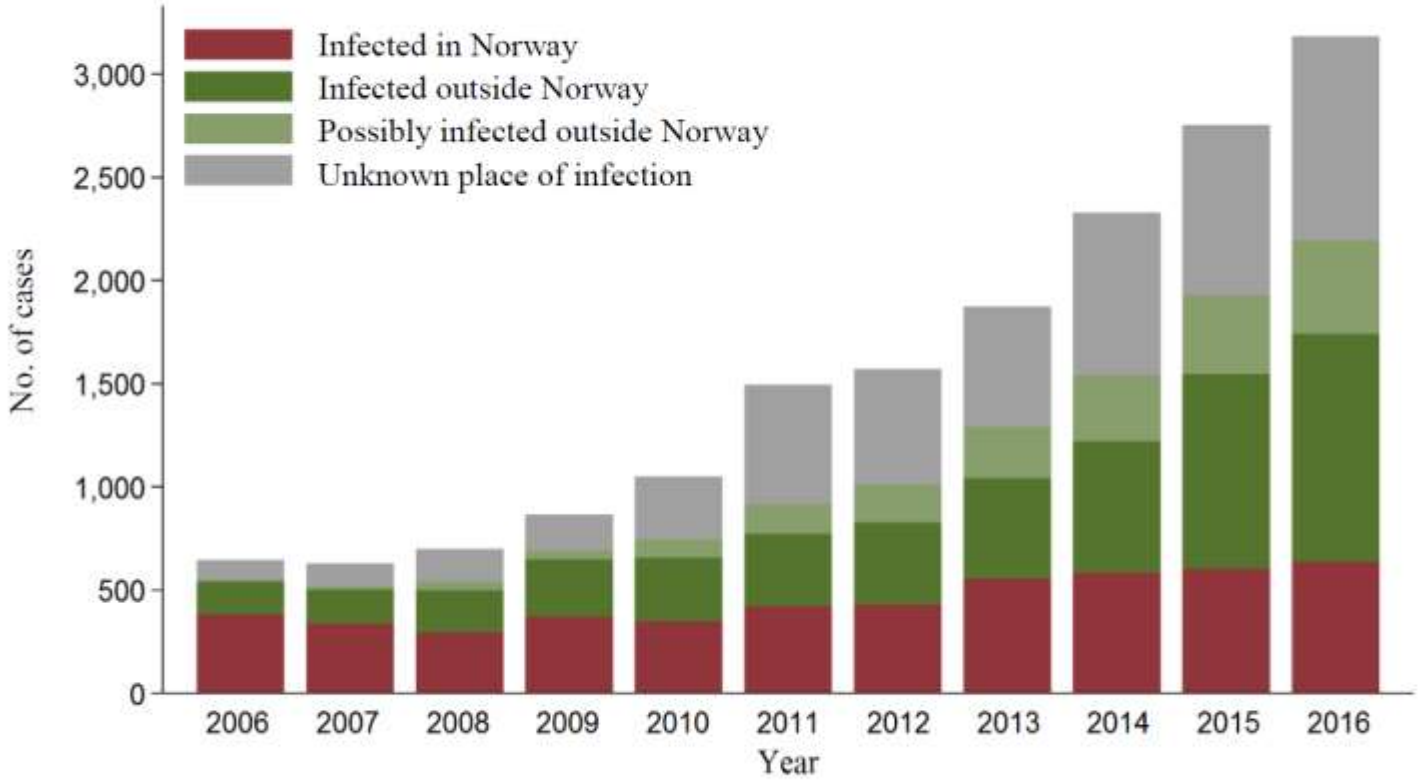

FIGURE 78. Reported cases of MRSA in Norway 2006 – 2016, by the place of infection.

Smittevernloven

- § 1-1.Lovens formål
- Denne loven har til formål å verne befolkningen mot smittsomme sykdommer ved å forebygge dem og motvirke at de overføres i befolkningen, samt motvirke at slike sykdommer føres inn i Norge eller føres ut av Norge til andre land.

- Loven skal sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner sin virksomhet i smittevernarbeidet.

- Loven skal ivareta rettssikkerheten til den enkelte som blir omfattet av smitteverntiltak etter loven.

Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten

§ 2-1.Plikt til å ha infeksjonskontrollprogram og ansvar for gjennomføring

- Alle institusjoner som omfattes av forskriften, skal ha et infeksjonskontrollprogram. Infeksjonskontrollprogrammet skal tilpasses den enkelte virksomhet og være basert på en risikovurdering og identifisering av kritiske punkter i institusjonen.
- Ledelsen ved institusjonen skal sørge for at infeksjonskontrollprogrammet utformes, iverksettes og vedlikeholdes som en del av institusjonens internkontrollsystem.

- Ledelsen ved institusjonen og enhver som utfører verv eller arbeid for denne, skal påse at bestemmelsene gitt i kapittel 2 overholdes.

§ 2-2.

Alle institusjoner skal ha et infeksjonskontrollprogram som er tilpasset institusjonen med:

a) Infeksjonsforebygging

1. Skriftlige retningslinjer for generelle smitteverntiltak, herunder for

- - håndhygiene,
- - bruk av arbeidstøy,
- - bruk av beskyttelsesutsyr, herunder hansker, munnbind og beskyttelsesfrakk,
- - forebygging av yrkesbetinget smitte hos helsepersonell, veiledning i smitteprofylakse og vaksinasjon,
- - alminnelig renhold,
- - håndtering, rengjøring og desinfeksjon av tekstiler, senger og sengeutstyr,
- - håndtering av avfall,
- - håndtering og transport av smittefarlig materiale, inkl. pasientprøver,
- - håndtering, rengjøring, desinfeksjon og sterilisering av utstyr,
- - sterilforsyning, herunder innkjøp, lagring og transport, renhetsgrad før sterilisering, pakking før sterilisering, sterilisatorer og kontrollrutiner, og
- - innkjøp og kontroll av medisinsk utstyr.

§ 2-2 videre:

2. Skriftlige retningslinjer vedrørende undersøkelse, behandling og pleie. Disse skal blant annet omfatte forebygging og kontroll av

- urinveisinfeksjoner,
- postoperative sårinfeksjoner,
- nedre luftveisinfeksjoner,
- intravaskulære infeksjoner og septikemier,
- hudinfeksjoner og
- alvorlige infeksjoner fremkalt av antibiotikaresistente bakterier.

3. Skriftlige retningslinjer for bruk av antibiotika i virksomheten og for isolering av pasienter med smittsomme sykdommer.

b) Infeksjonsovervåking

- Et system for overvåking av infeksjoner i institusjonen og retningslinjer for oppklaring og begrensning av utbrudd av infeksjoner.

Til enhver tid har minst en av 20 pasienter i norske sykehus en helsetjenesteassosiert infeksjon

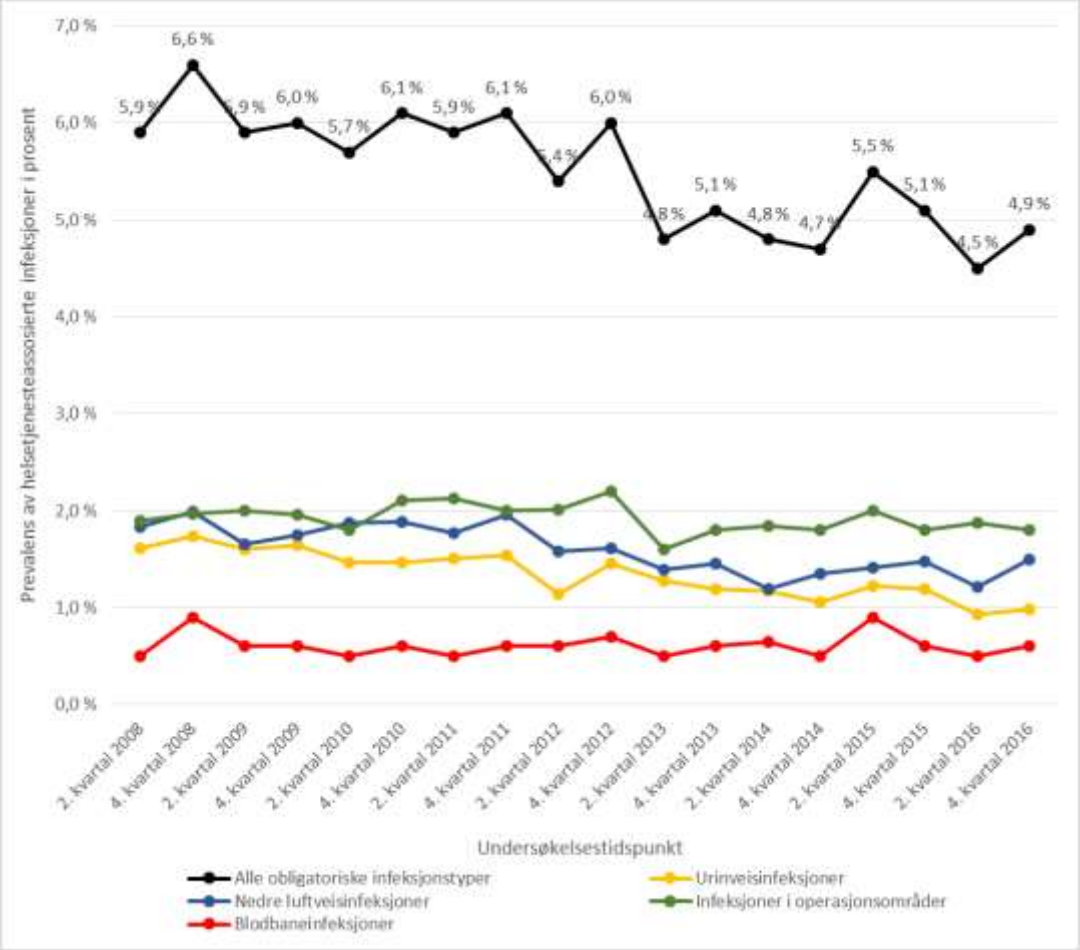

Prevalens 2008-2017 i sykehjem

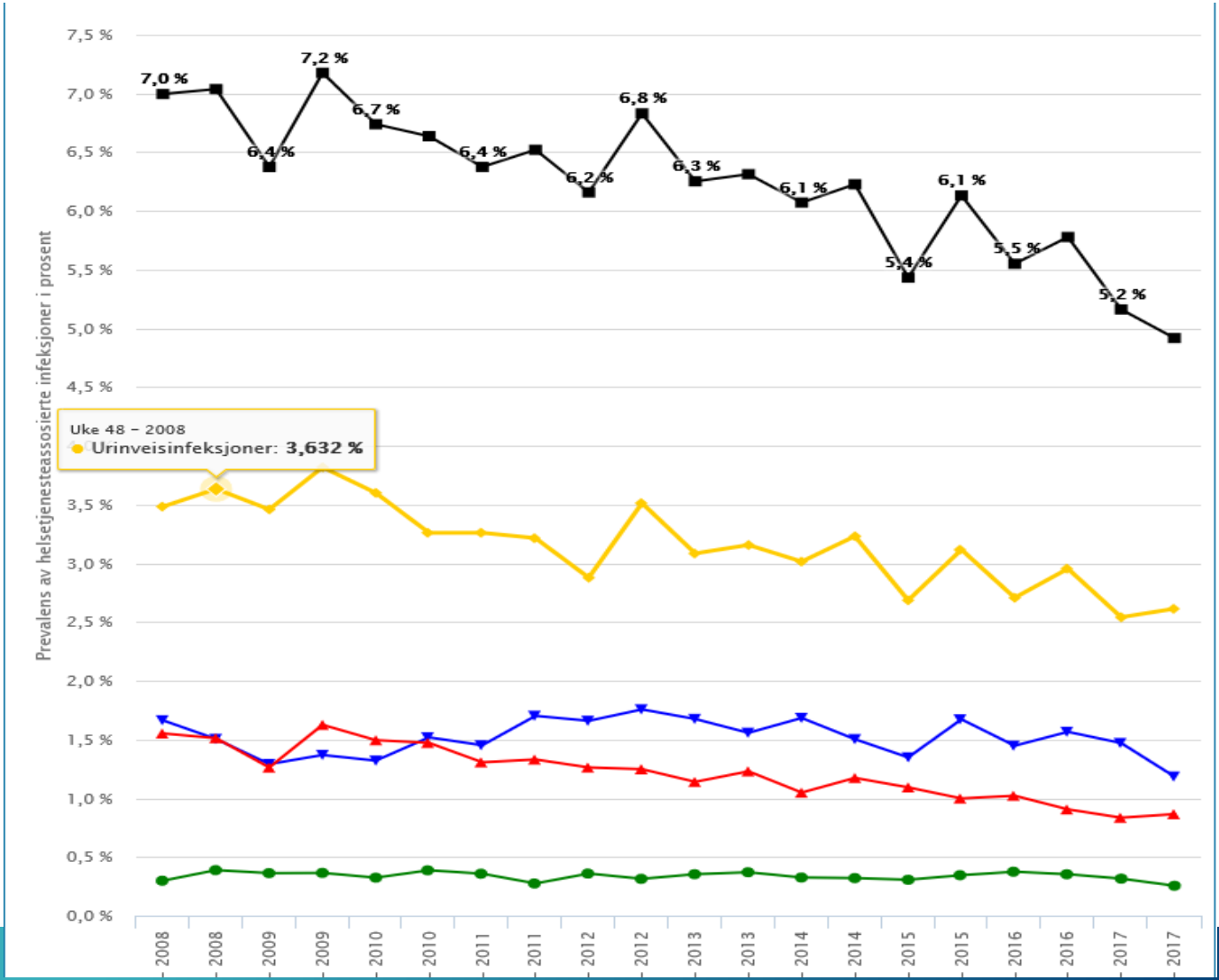

Infeksjonskontrollprogram

- Data basert på undersøkelse i 23 sykehus i Norge
  - 2 hygienesykepleiere /250 senger
  - 0,6 smittevernlege/250 senger
  - 0,2 heltidsansatte antibiotikastyring/250 senger
  - 95,7% har en infeksjonsplan som er godkjent av ledelsen
  - 73,9 % har en rapport som er godkjent av ledelsen

acer

Håndhygiene

Årstall	Antall påmeldte sykehus og sykehjem i markering av WHOs håndhygienedag
2013	171
2014	411
2015	308
2016	220

OECD: Håndhygiene er det mest kostnadseffektive tiltak i arbeidet mot antibiotikaresistens

2. Håndhygiene: OECD det mest kostnadseffektive tiltak i arbeidet mot antibiotikaresistens

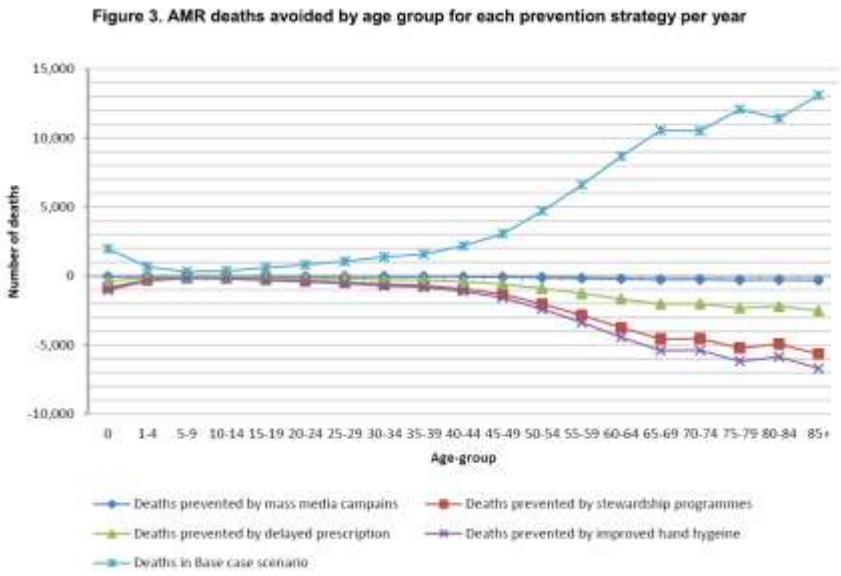

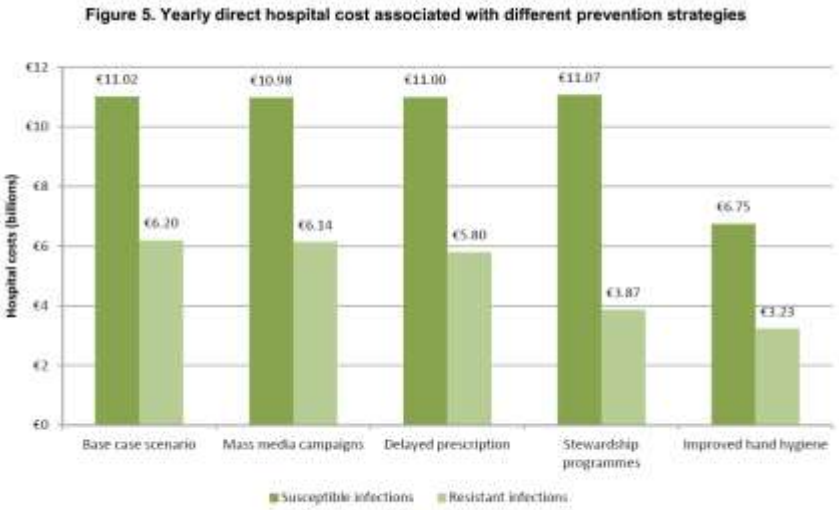

Source: OECD analysis based on the OECD-AMR model

De fleste sykehus, men få sykehjem deltok i årets markering av WHOs håndhygienedag

2. Etterlevelse av smitteverntiltak

Ansvar hos ledelsen

- Ledelsen har ansvar for
  - Infeksjonskontrollprogram utformes, iverksettes og vedlikeholdes
    - Skriftlige retningslinjer for generelle smitteverntiltak
    - Infeksjonsovervåking
    - Skriftlige retningslinjer for bruk av antibiotika
    - Isolering av pasienter med smittsomme sykdommer
- I praksis
  - Sørge for effektive infeksjons- og antibiotikastyringsprogram
  - Fokus på håndhygiene
  - Etterspør data om helsetjenesteassosierte infeksjoner, antibiotikabruk og etterlevelse av ulike smitteverntiltak

Situasjonsanalyse smittevern – behov for handlingsplan?

Folkehelseinstituttet skal:
sammen med andre relevante aktører herunder de regionale helseforetakene utarbeide en situasjonsbeskrivelse av smittevernet i Norge med tanke på at denne skal utgjøre kunnskapsgrunnlaget for en eventuell handlingsplan for et bedre smitte vern. Situasjonsbeskrivelsen begrenses i hovedsak til forhold som er relevante for mennesker og som ligger under Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde. Fokuset skal være på helsetjenesten, men også omfatte befolkningen generelt. Frist 30. juni 2018.

Vaksinering: Eksempel på redusert antibiotikabruk i norsk fiskeoppdrett grunnet fiskevaksine

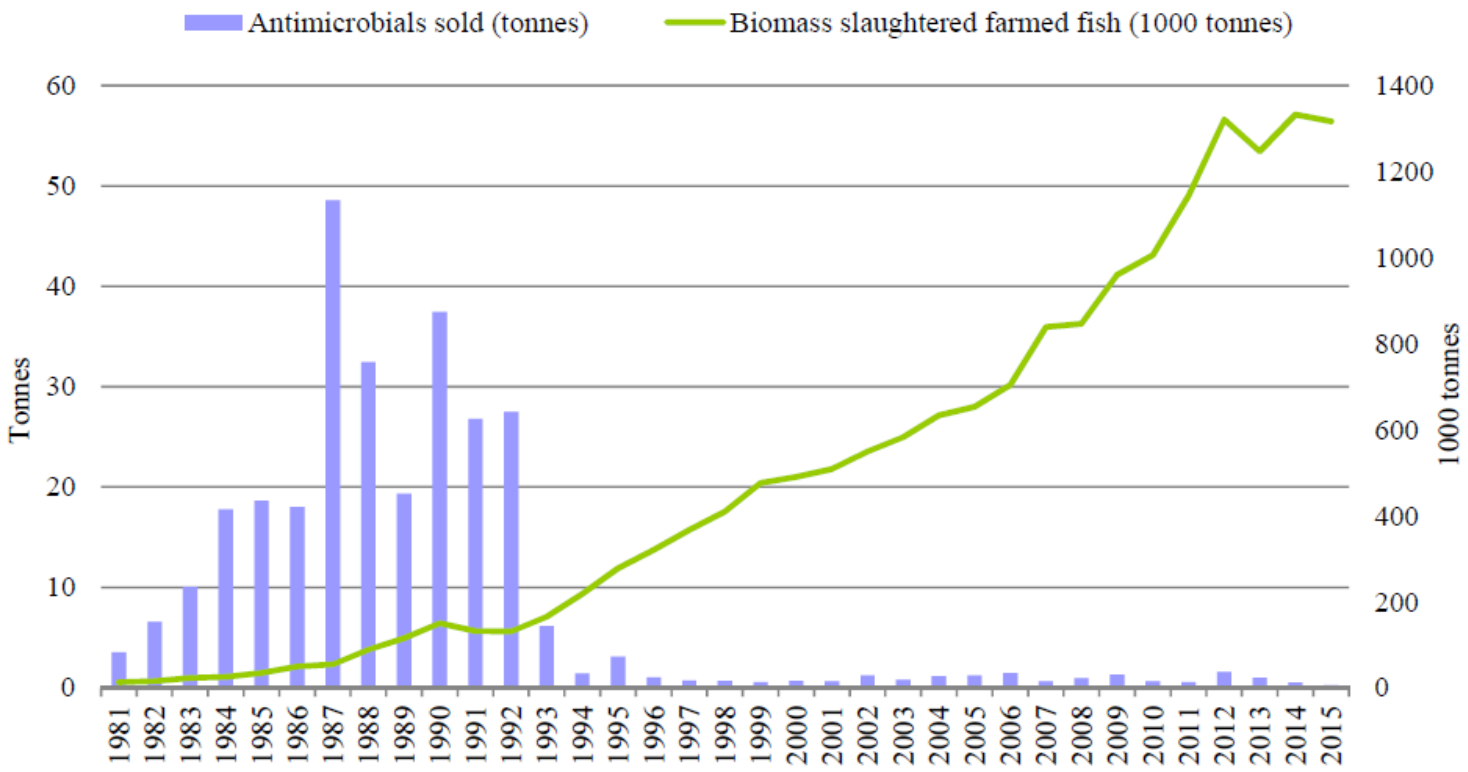

FIGURE 8. Total sales, in tonnes of active substance, of antimicrobial veterinary medicinal products (VMPs) for therapeutic use in farmed fish in Norway in the period 1981-2015 versus produced biomass (slaughtered) farmed fish. Note that for 2015 data represent prescription data.

(NORM/NORM-VET-rapporten)

Antibiotika

Rom
7 – 10
Høysmit

Nordisk magisterutbildning i Smittskydd och Vårdhygien

- start våren 2019!

Spridning av smitta i sjukvården och samhället orsakar stort lidande och kostnader och den ökande förekomsten av resistenta mikroorganismer är ett växande problem och ett hot mot en hållbar samhällsutveckling. Vårdhygien och Smittskydd arbetar förebyggande för att begränsa smitta i vården och ute i samhället.

Utbildningen är avsedd för dig som är intresserad av vårdhygien eller smittskydd. Förkunskapskravet är kandidatexamen eller motsvarande inom biologi, molekylärbiologi, medicin, odontologi, omvårdnad, vårdvetenskap, veterinärmedicin, farmaci eller biomedicinsk laboratorievetenskap eller motsvarande.

Utbildningen ger fördjupade kunskaper i

grundläggande och klinisk mikrobiologi, infektions-immunologi och infektions-epidemiologi. Du får lära dig om praktiskt vårdhygien- och smittskyddsarbete och du får kunskap om smittskyddslagstiftning och föreskrifter av betydelse för vårdhygien och smittskydd.

Utbildningen är uppbyggd som 3 delkurser (en per termin), samt ett examensarbete (sista terminen). Utbildningen omfattar 60 högskolepoäng/studiepoäng (60 ECTS). Varje delkurs innefattar 4-5 tillfällen med c:a en veckas campus-undervisning, samt distansundervisning. Undervisningen bygger på studentaktiverande pedagogik och ett vetenskapligt förhållningssätt.

Campusundervisningen sker i Göteborg med möjlighet till inkvartering i anslutning till campus.

Utbildningen startar januari 2019. För mer information kontakta eva.sjogren-nilsson@gu.se

Vi ser fram emot att träffa dig!

Slutet av dokumentet

Valbara kurser (15 ECTS)

ECTS	Kurs - Delkurs	Innehåll	ECTS
15	***Vårdhygien***		
	Organisation och tillämplig lagstiftning		1
		Författningar med vårdhygienisk relevans	
	Infektionsepidemiologi med inriktning mot vårdhygien		2
		Statistiska metoder i vårdhygienarbetet	
		Definitioner vårdrelaterade infektioner	
	Praktiskt vårdhygienarbete		12
		Rengöring, desinfektion och sterilisering	
		Vårdrelaterade infektioner och åtgärder för att förhindra dem	
		Basala hygienrutiner	
		Metoder för smittspårning och kartlägging av utbrott	
		Medicintekniska produkter och annan utrustning	
		Vårdhygieniska aspekter på lokaler inom vård och omsorg	
		Pedagogik – hur undervisar man vårdpersonalen?	
		Kvalitets- och förbättrings-arbete inom vårdhygien	
15	***Smittskydd***		
	Smittskyddets organisering		4
		Lagar som reglerar smittskyddsarbetet i nordiska länder	
		Myndighetsutövning: etiska och legala aspekter	

Kunnskapsbaserte veiledere

Eksempler på nasjonale veiledere som bør oppdateres:
Isoleringsveileder (publisert 2004)
MRSA veilederen (publisert 2009)
Basale smittevernrutiner (publisert 2009)
Veileder for kateterassosierte urinveisinfeksjoner (publisert 2013)

Eksempler på nasjonale veiledere det er behov for:
Generelle smitteverntiltak i befolkningen (barnehager, skoler, fengsler m.fl.)
Forebyggelse av postoperative infeksjoner
Forebyggelse av blodbaneinfeksjoner og bruk av intravaskulære katetre
Forebyggelse av ventilatorassosierte pneumonier
Forebygging av infeksjoner i Tannhelsetjenesten
Sykehusbygg; smittevernstandarder
Sterilforsyning i sykehus
Antimikrobiell resistens – generelle tiltak
Utbruddshåndtering i sykehus
Mathåndtering i helseinstitusjoner

ice
KOSOVE

BASHKIA